

Emily Ratajkowski

Mijn lijf

Vertaling Anke ten Doeschate en
Anne-Marie Vervelde

FONTAINE UITGEVERS

Inhoud

Inleiding	11
Schoonheidslessen	19
Blurred lines	39
Mijn zoon, zon	59
Toxic	73
Want Hallo Halle Berry	95
K-Spa	111
Spookjes	129
Geld	149
Mezelf terugkopen	167
Pamela	195
Mannen zoals jij	215
Bevrijding	237
Dankwoord	251
Over de auteur	255

Inleiding

In de zomer van 2020 ging de nieuwe single en video van ‘WAP’ (een afkorting van ‘Wet-Ass Pussy’) van Cardi B en Megan Thee Stallion meteen viral. Al binnen een etmaal had de video 25,5 miljoen views. In de VS en over de hele wereld voerde het meteen de hitlijsten aan, uniek voor een vrouwelijke samenwerking. Al snel ontstond er online een verhit debat over het uitgesproken seksueel getinte nummer en de bijbehorende videoclip. Het kreeg veel lof als een sekspositief nummer waarin Cardi en Megan, rappend over expliciete seksuele details en hun seksuele verlangens, in hun kracht stonden en een lang-

verwachte rolwisseling uitvoerden. Anderen stelden juist dat door het nummer en de video het feminisme een eeuw terug in de tijd werd geworpen.

De laatste keer dat een videoclip bij verschijnen zoveel ophef over vrouwelijke empowerment en seksualiteit veroorzaakte, was in 2013 toen Robin Thicke, Pharrell en T.I. ‘Blurred Lines’ uitbrachten. Drie schaars geklede vrouwen dansten erin rond. Ik was een van die vrouwen.

Door ‘Blurred Lines’ werd ik op mijn eenentwintigste op slag wereldberoemd. Tot op de dag van vandaag is de gecensureerde versie van de video, waarin onze naaktheid deels wordt verhuld, 721 miljoen keer op YouTube bekeken. Het nummer is een van de bestverkochte singles aller tijden. De ‘ongecensureerde’ versie werd kort na verschijnen al van YouTube verwijderd omdat die niet aan de gebruikersvoorwaarden van de site zou voldoen. Hij werd er toch weer op gezet en weer verwijderd, wat de controverse alleen maar groter maakte. Critici veroordeelden de clip als ‘stuitend misogyn’ omdat mijn collega-modellen en ik als lustobjecten werden weggezet.

Opeens werd ik, of beter gezegd het vertoon van mijn lichaam, wereldwijd bediscussieerd en ontleed door zowel feministische denkers als puberjongens.

Toen de media vroegen wat ik van de video vond, verraste ik vriend en vijand door te antwoorden dat ik hem totaal niet antifeministisch vond. Ik zei tegen de journalisten dat vrouwen mijn vertolking vast van kracht vonden getuigen, en zo niet, dan zouden ze dat zo moeten zien. Mijn uitspraken

over ‘Blurred Lines’ deed ik in het tijdperk waarin de feministische blogosfeer van *Lean In* hoogtij vierde en koppen als ‘Waarom vrouwen nog steeds niet alles kunnen hebben’ de cover van populaire tijdschriften sierden. De term feminisme werd nog niet zo voluit omarmd als later, Beyoncé had nog niet staan dansen met Feminist in neonletters op de achtergrond en grote modeketens verkochten nog geen T-shirts met feministische teksten. Er was grote verontwaardiging dat die naakte meid uit die viral videoclip het waagde zich een feminist te noemen. Jonge vrouwen vonden mijn visie veelal juist verfrissend. Ik zei dat ik me zelfverzekerd voelde over mijn lichaam en mijn naaktheid. Waarom durfde iemand te beweren dat ik niet sterk was als ik naakt ronddanste? Was het niet antifeministisch om mij te vertellen wat ik al dan niet met mijn lichaam mocht doen? Het feminisme gaat over keuzevrijheid, verkondigde ik stellig, dus probeer mij niet in te tomen.

Enkele jaren na ‘Blurred Lines’ schreef ik het essay ‘Baby Woman’ over de schaamte die ik in mijn jonge jaren had gevoeld over mijn seksualiteit en ontluikende lichaam. Zelfs toen ik als model en actrice werkte, had ik me nooit zo vernederd gevoeld als die keer dat een docent van de middelbare school aan mijn behandje trok, omdat het onder mijn topje uitstak. Dat meisjes zichzelf als lustobject toonden, zag ik niet als een probleem, in tegenstelling tot de feministen en de antifeministen. Er schande over spreken zag ik juist als een probleem. Waarom moesten wij ons aanpassen? Waarom moesten wij onze blootheid bedekken en ons verexcuseren voor

ons lichaam? Ik had er genoeg van om me schuldig te voelen over hoe ik voor de dag kwam.

Deze visie was het resultaat van een puberteit vol dubbele boodschappen over mijn ontluikende seksualiteit en lichaam. Op mijn dertiende vond ik het verwarrend als mijn vader vroeg of ik ‘voor deze ene keer iets anders wilde aantrekken’ als we naar een goed restaurant gingen. Dan keek ik beteuterd naar het roze, kanten topje en de push-upbeha die ik droeg. Mijn moeder zei altijd dat ik moest genieten van mijn uiterlijk en met dat specifieke ensemble trok ik de aandacht van zowel jongens uit mijn klas als van volwassen kerels op straat. Opeens voelde ik me opgelaten over iets waar ik ook trots op was.

Ik begreep het evenmin dat mijn nicht, die bijna twintig jaar ouder is dan ik, buiten adem de woonkamer weer binnenkwam nadat ze me even met een vriend van haar alleen had gelaten. Ik snapte niet wat haar bevreesde, hoewel ik instinctief de lichaamstaal van haar vriend wel wist te duiden – de manier waarop hij op de bank hing, zijn heupen naar voren duwend, een schalks, uitnodigend lachje om zijn mond. Ik was een kind, maar op de een of andere manier al een expert in het trekken van mannelijke aandacht, al wist ik niet goed wat ik ervan moest denken: Was het iets goeds? Iets om bang voor te zijn? Iets om je voor te schamen? Of dat allemaal tegelijk?

Ik besluit ‘Baby Woman’ met een gesprek dat ik in het eerste jaar van de kunstacademie met een tekendocent had. Bij het zien van een houtskoolnaakttekening van mij deed hij de suggestie: ‘Waarom teken je geen vrouw met zo’n smalle taille dat ze omvalt en niet meer kan opstaan?’ Hij raadde me

aan om ‘in te spelen op de stereotypen van de schoonheids-idealen of daartegen te ageren’. Ik weigerde te geloven dat het zo zwart-wit was, dat dat de enige twee opties waren.

Het grootste deel van mijn leven heb ik mezelf als een gewiekste dame gezien. Ik begreep dat ik over verkoopbare waar beschikte die men op prijs stelde. Ik was er trots op dat ik met mijn lichaam een leven en carrière had opgebouwd. Alle vrouwen werden tot op zekere hoogte en in meer of mindere mate als lustobject gezien en ik vond het van kracht getuigen dat ik daar zelf bewust voor koos.

Als ik dit essay nu teruglees en de interviews uit die periode van mijn leven opnieuw bekijk, voel ik vertedering voor mijn jonge zelf. De geldingsdrang en opstandigheid spatten ervan af. Wat ik destijds schreef en uitdroeg, geloofde ik ook oprecht. Maar het doet geen recht aan de veel complexere werkelijkheid.

In veel opzichten heeft het zonder meer geloond om mijn seksualiteit uit te buiten. Ik vergaarde er internationale bekendheid mee, trok een miljoenenpubliek en heb door sponsordeals en modecampagnes meer geld verdiend dan mijn ouders (een universitair docent Engels en een docent kunstschilderen) in hun stoutste dromen ooit zouden verdienen. Ik heb een podium gecreëerd door foto’s van mij en mijn lichaam online te zetten, bekendheid te genereren voor mijn lichaam en vervolgens ook mijn naam, en dat gaf mij, in elk geval voor een deel, de kans om dit boek te publiceren.

Maar op een andere, minder zichtbare manier heb ik ook het gevoel gehad dat ik tot een object werd gemaakt en

dat mijn rol als wereldwijd sekssymbool mij beperkte. Ik heb munt geslagen uit mijn lichaam binnen de kaders van een kapitalistische, patriarchale heterowereld, waarin schoonheid en sexappeal enkel worden afgemeten aan de waardering die een man ervoor heeft. Ik heb mijn invloed en status alleen maar gekregen omdat mannen mij aantrekkelijk vonden. Zo kwam ik in de directe nabijheid van rijkdom en macht en verkreeg ik enige mate van autonomie, maar het heeft niet in ware empowerment geresulteerd. Dat inzicht heb ik nu pas opgedaan, ook al heb ik die essays geschreven en mijn mening over mijn ervaringen volop geventileerd.

Dit boek staat bol van de ideeën en inzichten waar ik eerder in mijn leven niet aan wilde. Misschien was ik daar nog niet aan toe. Ik was gewend ervaringen weg te stoppen die te pijnlijk waren of die niet strookten met wat ik wilde geloven: dat ik het levende bewijs was van een vrouw die door haar image en lichaam als handelswaar te zien, in haar kracht was komen te staan.

De genuanceerde werkelijkheid van mijn positie onder ogen zien viel me zwaar. Het deed bruut afbreuk aan de identiteit en het verhaal waaraan ik me wanhopig vasthield. Ik moest de harde waarheid onder ogen zien over wat ik als belangrijk zag, voor liefde hield en dacht dat mij bijzonder maakte en werd geconfronteerd met hoe ik mij in werkelijkheid tot mijn lichaam verhield.

Ik ben er nog steeds niet over uit wat ik nu precies van seksualiteit en empowerment vind. Met dit boek wil ik daar ook geen antwoorden op vinden, maar ideeën exploreren die

steeds weer bij me opkomen. Ik wil de verschillende spiegels onderzoeken waarin ik mezelf heb bekeken: de ogen van mannen, andere vrouwen met wie ik mezelf heb vergeleken en de talloze foto's die er van mij zijn gemaakt. Deze essays doen verslag van de persoonlijke ervaringen en daaropvolgende bewustwording die mijn twintiger jaren bepaalden en mijn overtuigingen en principes transformeerden.

Schoonheidslessen

I

‘Toen je werd geboren,’ zegt mijn moeder, ‘hield de dokter je omhoog en zei: “Kijk eens, wat een grote meid! Ze is prachtig!” En dat was je ook.’ Ze glimlacht. Ik heb dit verhaal al heel vaak gehoord.

‘De volgende dag kwam hij met zijn kinderen naar het ziekenhuis. Je was zo’n mooie baby dat hij jou aan hen wilde laten zien.’ Normaal eindigt het verhaal hier, maar deze keer is mijn moeder nog niet klaar. Voordat ze verdergaat, verschijnt er een vertrouwd onschuldige uitdrukking op haar

gezicht die ze altijd opzet als ze iets tegen mij of mijn vader zegt waarvan ze weet dat ze het beter niet kan doen. Ik ben gewaarschuwd.

‘Het grappige is,’ vervolgt ze met een glimlachje, ‘dat mijn broer laatst tegen me zei...’ Ze imiteert zijn oostkust-accent: ‘Kathy, Emily was een prachtige baby, maar niet zo mooi als jij. Jij was de mooiste baby die ik ooit heb gezien.’ Ze haalt haar schouders op en schudt haar hoofd alsof ze wil zeggen: hoe maf is dat? Ik vraag me even af welke reactie ze van mij verwacht, totdat ik besef dat ze uit het raam kijkt en geen aandacht meer aan mij schenkt.

2

Voor een fotoshoot worden mijn haar en make-up gedaan. Ik ben in gesprek met de assistent van de haarstylist. ‘Is je moeder knap? Lijk je op haar?’ vraagt hij, terwijl hij met zijn vingers door mijn haar gaat.

Hij sprayt een haarproduct op mijn haarpunten, bestudeert me in de spiegel en complimenteert me met mijn wenkbrauwen. ‘Ze zijn mooi,’ zegt hij terwijl hij een borstel pakt.

‘Wat is jouw etniciteit, meid?’ Dit onderwerp komt vrijwel altijd ter sprake op de set en ik wil het zo snel mogelijk afkappen. Het staat me niet aan hoe witte vrouwen die vraag aanwenden als een kans om hun afkomst in te zetten om zogenaamd exotisch te lijken. ‘Ik ben dertien procent dit en ze-

ven procent dat...' Daarom zeg ik eenvoudigweg: 'Ik ben een wit meisje.' De haarstylist begint te lachen.

'Goed, wit meisje,' grijnst hij, 'ik weet zeker dat er wel iets in jouw bloed zit.' Hij tuit zijn lippen en neemt een uitdagende houding aan. Hij vertelt dat hij grotendeels Mexicaans is.

'En je moeder?' vraagt hij nogmaals, oprecht nieuwsgierig. 'Is zij net zo mooi als jij?'

'Ja,' zeg ik. 'Ze is mooier dan ik.' Mijn haarstylist trekt zijn wenkbrauwen op en gaat verder met het borstelen van de extensie die hij vasthoudt. 'Nou, dat is vast niet waar,' zegt hij. Ik ben eraan gewend dat mensen het soms ongemakkelijk vinden als ik dit zeg.

'Het is echt waar,' zeg ik nuchter. En ik meen het.

3

Mijn moeder is een klassieke schoonheid: ze heeft grote, groene ogen, een elegant neusje, een slank postuur en, zoals zij zelf zou zeggen, een zandloperfiguur. Ze wordt al haar hele leven terecht vergeleken met Elizabeth Taylor. Oudere mensen vertelden haar vroeger dat ze op een jonge Vivien Leigh leek. Zowel *National Velvet* als *Gone with the Wind* bevonden zich in de bescheiden VHS-verzameling die mijn ouders naast hun bed bewaarden. Als kind heb ik die films talloze keren gezien en dan voelde het alsof ik een jongere versie van mijn moeder zag, in een wereld vol *southern belles*. Als Vivien Leigh

haar kin omlaag deed om Clark Gable een zijdelingse blik toe te werpen, dacht ik aan de verhalen van mijn moeder over jonge aanbidders van haar middelbare school die op het gazon onder haar slaapkamerraam stonden. Ik stelde me de zijdeachtige textuur voor van de baljurk die ze naar het schoolbal droeg en het gewicht van de glimmende kroon die haar hoofd tooide op de foto's in haar jaarboek.

4

In de woonkamer van mijn ouders staat een houten buffetkast waarin ze hun zilverwerk en porselein bewaren. Daarop staan ingelijste foto's, herinneringen aan hun reizen, en enkele kleinere beeldhouwwerken van mijn vader. Gasten worden altijd aangetrokken tot een van de dubbellijstjes met twee ronde foto's die elkaar op speelse wijze lijken aan te kijken. Aan de rechterkant zie je een zwart-witfoto van mijn moeder op de basisschool. Ze draagt haar haar in twee korte staartjes. Op de linkerfoto ben ik te zien op ongeveer dezelfde leeftijd, een zwarte haarband houdt het haar uit mijn gezicht. Twee meisjes met een brede lach. Zonder de textuur van de oude foto en het jaartal dat onderaan in de rechterhoek staat afgedrukt, zou je ongetwijfeld denken dat de foto's van hetzelfde kind zijn. 'Wie is wie?' vragen de gasten dan.

5

Mijn dunne haar heeft altijd de neiging in de knoop te raken. Toen ik nog klein was, gebruikte mijn moeder antiklitspray om mijn haar, nadat ik in bad was geweest, goed door te kunnen kammen. Ik haatte dat, omdat mijn hoofdhuid ervan ging prikken en mijn nek pijn ging doen van het schuin houden. Dan staarde ik naar de fles antiklitspray, bedekt met plaatjes van zeewezens, en keek ik naar het lachende, oranje zeepaardje en de dikke walvis, terwijl de tranen over mijn wangen liepen. De geur van de zoete spray deed me walgen. Als ze de tanden van de kam tegen mijn schedel zette, schreeuwde ik van ellende: ‘Niet doen!’

Mijn ouderlijk huis had geen plafonds, enkel muren die tot het dak reikten, dus mijn geschreeuw galmde rond. Op zo’n moment begon mijn vader altijd op de melodie van de openingstune van *Star Wars* in de belendende kamer te zingen: ‘Haaroorlogen, alleen maar haaroorlogen.’

6

Ik ben niet religieus opgevoed en thuis werd er niet over God gesproken. Ik heb nooit veel gebeden, maar herinner me wel dat ik als jong meisje om schoonheid bad. Dan lag ik in bed, kneep mijn ogen dicht en concentreerde me zo intens dat het zweet me onder het dekbed uitbrak. Ik geloofde dat God je

alleen serieus nam als je je hoofd helemaal leegmaakte, je je richtte op de lichtvlekken achter je oogleden en alleen aan datgene dacht waarnaar jij wanhopig verlangde.

‘Ik wil de allermooiste zijn,’ herhaalde ik keer op keer, terwijl mijn hart in mijn keel bonsde. Als ik de andere gedachten die zich aan mij opdrongen, niet langer kon weerstaan, viel ik uiteindelijk in slaap, in de hoop dat God zo onder de indruk zou zijn van mijn meditatie dat hij mijn gebed zou verhooren.

7

De vader van mijn moeder, Ely, was een strenge, serieuze man. Hij werd in 1912 geboren en arriveerde op Ellis Island vanuit een kleine *sjtettl* in wat destijds Polen en nu Belarus is. Hij had zo’n groot talent voor pianospelen dat hij op zijn vijftiende al aan Juilliard afstudeerde. Later werd hij scheikundige en kreeg hij drie dochters en een zoon. Hij vond het ongepast dat mijn moeder mensen bedankte als ze met haar schoonheid werd gecompimenteerd.

‘Wat heb je daarvoor dan gedaan?’ vroeg hij dan. ‘Niets. Helemaal niets.’